

Miljøområdet i Danmark - debat om fremtiden

Interview af geolog Charlotte Sedlacek Larsen, *GeologiskNyt*

NIRAS's miljøsektor er med 160 mand en af de største miljøarbejdspladser i Danmark og beskæftiger mange geologer. Den administrerende direktør for hele firmaet med i alt 650 ansatte, Carsten Boesen, og lederen af miljøsektoren, Torben Chrintz, er begge geologer. Derfor synes *Geologisk Nyt*, at det kunne være interessant at stille Torben Chrintz (TC) nogle spørgsmål om miljøområdets problemer og fremtid i Danmark.

Hvad er din mening om miljødebatten i Danmark?

TC: Samfundet står over for nogle enorme miljømæssige problemer. Og vi har eller kan få midler til at løse mange af dem. Men på trods af dette, er det småt med debatten i blade og aviser om, hvordan vi skal bruge disse midler. Proceduren er som oftest, at der bevilges nogle penge, hvorefter en styrelse udarbejder en vejledning, som man så følger uden rigtigt at sætte spørgsmålstejn ved dets indhold. Debatten blandt de videnskabsmænd mangler – og hvorfor gør den det? Rådgivende firmaer i Danmark råder over en enorm viden på miljøområdet, der ikke bliver brugt i det offentlige rum. Set fra en rådgivers synspunkt kan det skyldes angsten for at træde nogle kunder over tærne ved at have nogle forkerte meninger. Medens man i den offentlige forvaltning kan være bange for at udtrykke meninger, som ikke er i overensstemmelse med den politiske mening. Forskerne er ofte afhængige af nogle økonomiske midler og skal derfor være meget påpasselige med, hvad, hvor og hvordan de formulerer tingene. Så selv om miljøbranchen er ung og ultramoderne, er meningsudvekslinger endt med at blive forbudt og forbeholdt nogle politikere og NGO'er. Jeg mener faktisk, at dette de facto berufsverbod er en af hovedårsagerne til, at vi i miljøbranchen ikke for alvor rykker fremad med de resultater, der forventes af os. Selv i en så konservativ branche som finanssektoren er der en mere fri debat, hvor styrelser, ministerier, vismænd og selv forsikringselskaber og banker har selvstæn-

Feltarbejde. (Arkivfoto)

dige meninger og tør fremføre dem – og det er en enorm samfundsmæssig fordel.

Er Miljølovgivningen tilstrækkelig til at løse problemerne?

TC: Det bør give stof til eftertanke, at vi i 30 år har haft, hvad vi kalder verdens bedste miljøbeskyttelseslov med fokus på grundvand, og at vi i dag står med det ringeste grundvand nogensinde – endda ofte med forurening fra stoffer, der er introduceret efter lovens ikrafttræden. Det er jo megapinligt, men ingen har mig bekendt nogensinde debatteret det – vi accepterer det bare. Hvis vi havde en fri og åben debat, tror jeg, at vi for længst ville have gjort op med årsagerne til dette. Jeg tror egentlig, at loven er god nok, men viljen til at følge dens ånd forsvinder, når debatterne og den deraf følgende kontrol fra det offentlige rum mangler.

Hvem har så ansvaret?

TC: Miljøbranchen har nok en tendens til at overse, at den, som har en viden, har et ansvar. Vi ved godt, at der er en masse ting, der er forkerte, men enten tør vi ikke sige vores mening, eller også synes vi ikke, det er vores job at gøre det. Det er derfor temmeligt hæmmende, at vi har nogle uskrevne "spilleregler" om, at vi skal passe på, hvad vi siger. Der er synd, at vi ikke har en fuldstændig åben dialog omkring de her ting. Det er – for at gentage mig selv – manglen på debat og dialog, der gør, at mange fornemmer, at vi ikke sådan rigtigt

rykker på systemet og politikkerne. Det gælder ikke bare inden for jord og grundvandsområdet, men inden for miljøområdet som et hele. Vi skal nok lære ikke at være så pæne over for hinanden, og vi skal acceptere, at uenighed er i orden. Det er jo egentlig frygteligt, at jeg her i år 2001 skal sidde og være nervøs over at komme til at sige noget, som gør, at jeg skal "lægges lidt på køl". Det er lige netop manglen på åbenhed og debat, der gør, at branchen kan blive overrumplet af en populist som hr. Lomborg – med hvem jeg i øvrigt er frygteligt uenig, hvis nogen skulle være i tvivl.

I forbindelse med vandmiljøplanerne har der været lidt mere debat, men stadig en debat, hvor de offentlige forskere i vid udstrækning understøtter den officielle mening, fordi de er afhængige af nogle bevilgninger – og hvor den private branche er bange for at komme til at træde de forkerte over tærne. Tilbage til den frie debat er landbrugsorganisationerne og NGO'erne. Det er fint nok, men de har ofte ikke detaljviden. Og manglen på videnstung debat giver dårlige løsninger – også i dette tilfælde.

Hvad er løsningerne for fremtiden?

TC: Standardsvaret i branchen er ofte et krav om flere data. Jeg mener, at vi i Danmark har et helt vildt antal data, og at de gamle data forsvinder i samme takt, som vi indhenter nye. Hvordan skal resten af verden dog klare deres miljøproblemer, hvis det kræver endnu flere data at løse de danske problemer, vi har i dag? Danmark har

noget af Europas dårligste overfladevand, selvom vi måske har det bedste data-grundlag! Skotland har det bedste overfladevand og det dårligste datagrundlag. Det er egentligt sjovt, ikke?

Fremtidens løsninger ligger i at dele den viden, vi har. Geofysikere synes, at geofysikken er vigtig, geologer synes, at den geologiske model er vigtig, og en hydrogeolog synes at infiltrationens størrelse er vigtig, og de vil alle sammen ud og samle flere data ind. De pesticider, som i dag udgør problemer, er nogen, vi har brugt i ganske små mængder (f.eks. dichlobenil), medens dem vi har brugt i enorme mængder (f.eks. phenoxyserere) kun i begrænset omfang har medført problemer. Vi har spildt enorme mængder af olie de sidste 100 år uden at få voldsomme problemer i vandforsyninger. Disse para-

dokser kan hverken geofysikeren, geologen, modelløren, eller hydrogeologen svare på, men derimod er det for biokemikeren logik for perlehøns og har været det siden 70'erne. Biokemikeren har bare ikke haft magt inden for grundvand, fordi han ikke har forstand på og ikke har interesseret sig for grundvand.

Vi ser det samme billede i sektorforskningsinstitutionerne, hvor der er nogle magtbaser, der virkelig forhindrer vidensdelingen og helhedsløsningerne, og det er måske derfor, de private firmaer i stadig højere grad sætter sig på vidensudviklingen i samfundet. Og i det øjeblik, de tør deltage frit i debatten, så skal du bare se løjer!

Helhedsløsningerne skal i fremtiden ikke bare basere sig på at strukturere den viden, vi allerede har, men også overveje, hvorledes vi er organiseret. F.eks. er sam-

spillet mellem overfladevand og grundvand ret overset i Danmark, primært fordi forvaltningerne, forskerne og rådgiverne organisatorisk er opdelt i grundvandsafdelinger og recipientafdelinger. Så grundvandsfolkene er i øjeblikket ved at smide landmændene ud på de lerede områder i forbindelse med zonerings og indsatsplanerne, mens recipientfolkene om 5 år med vandrammedirektivet i hånden kommer og smider de samme landmænd tilbage igen med henvisning til den store overfladevandspåvirkning, der er i områder med lav grundvandsdannelse. Hvem koordinerer, og hvem debaterer?

Det er kun den, der har en viden, der kan gøre det, og dermed er det også hans eller hendes ansvar, når det går galt – det kan vi ikke løbe fra. ■

Kort nyt

Gravede haven – fandt sten på 60 tons

Det begyndte som en helt almindelig efterårsgravning af haven hos Bent Leo Andersen på Svendborgvej i Faaborg. Men så stødte han på en sten i mulden. Det var nemlig ikke en helt almindelig sten, som husejeren var stødt på. Efter en del gravearbejde viste det sig, at stenen var en klempert på 21 kubikmeter og hen ved 60 tons.

Han fik så den idé, at Faaborg Kommune kunne få stenen, hvis kommunen ville betale for at fjerne den fra hans have. Så kunne den også blive stillet op på et passende sted i bybilledet eller indgå som råmateriale for en af byens billedhuggere.

I teknisk forvaltning på rådhuset i Faaborg var direktør Preben Terp ikke sen til at slå til. Han havde fået den idé, at hele projektet måske kunne gennemføres som en øvelse for Hærens Kampskole i Oksbøl. Jensen fra Oksbøl var da også klart til at gå i krig med stenen.

Efter tre dages masen, lykkedes det de udmattede soldater at få den gigantiske granitsten fri fra sit leje i jorden gennem tusinder at år.

Tilbage hos Bent Leo Andersen er der nu i stedet et kæmpe hul i jorden i hen ved syv meters dybde. Og rundt om hullet tårner bjerge af jord sig op, mens bulldozere kæmper for at genskabe haven.

“Nu kan jeg få anlagt den køkkenhave, jeg altid har drømt om. Det er da fint nok”, siger ejeren.

Jyllands-Posten/PBSJ

DONG køber Pelican

DONG har for 417 mio. NOK netop købt det norske olieselskab Pelican, som derfor skifter navn til DONG Norge AS. Med købet af Pelican øges DONGs egenproduk-

tion af olie med godt 10.000 tdr. olie pr. døgn, fra 20.000 tdr. til ca. 30.000 tdr. pr. døgn. Pelican har andele i fire producerende licenser på norsk sokkel, og DONG overtager andele i to norske efterforskningslicenser. Købet forudsætter dog godkendelse hos de norske myndigheder.

Pelicans 20 medarbejdere fortsætter alle for DONG Norge, AS og Pelicans kontor i Høvik ved Oslo bliver DONGs fremtidige base i Norge. Pelicans tidligere ejerkreds er selskaberne AS Selvaag Invest, Norsk Hydro Produksjon a/s, Belships ASA, Actinor Olje AS og Kværner Oil & Gas AS. I handelen indgår også, at medarbejdernes aktier overgår til DONG.

DONG/TBT

Grønland og GEUS år 2000

GEUS udgav i november sin årlige bulletin “Review of Greenland activities” for det forgangne år – altså år 2000. Som titlen antyder, giver publikationen et overblik over de mange forskellige geologiske forskningsaktiviteter som GEUS har gennemført og været involveret i gennem år 2000.

I bulletinen finder man korte beskrivelser af femten af GEUS's forskningsaktiviteter i år 2000, hvilket spænder fra olie-relateret efterforskning over malmgeologiske undersøgelser til klima og klassisk marin-geologi. Artiklerne er rigt illustreret med mange kort, flotte billeder og forståelig grafik. Desuden indeholder publikationen en oversigt over både hårde geologiske og mere populære udgivelser på grønlandsområdet, som er udgivet af GEUS i år 2000.

Man kan i bulletinen bl.a. læse om geologiske og geofysiske aktiviteter i forbindelse med det multidisciplinære projekt i grønstensbæltet ved Isua i Vestgrønland, Nalunaq-guldprojekt i Sydgrønland, Olieefterforskning ved Fylla-licensen ud for Vestgrønlands kyst, basalter og intrusiver i Kangerlussuaq-området på Østgrønland og GRASP-projektet om havis-observation og satellitdata sammenligning.

Bulletinen kan købes hos GEUS for 160,- kr. (uden moms) eller downloades fra GEUS' hjemmeside www.geus.dk.

GEUS/TBT ■

SAS 4000 og LUND Imaging system, resistivitetssystem
WADI, VLF elektromagnetisk system
RAS-24, seismografer
UVS 1500, støj- og vibrationsmåleudstyr
FRA ABEM Instrument AB

Dyno Nobel Danmark A/S

Telefon 43 45 15 38
Homepage www.dynonobel.dk